

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Lakiesitys sisältää useita parannuksia edelliseen verrattuna.

Tutkimus on osoittanut ilmastokriisin ja luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämisen ja suunnan kääntämisen olevan vahvasti yhteydessä. Lakiesityksessä tulee näkyä selvästi, että luonto- ja ilmastokriisit on mahdollista ratkaista vain yhdessä. On tiedostettava ja vältettävä sellaiset ilmastotoimet, jotka voivat haitata luontokadon hillitsemistä. Jos luontokadon pysäyttämisessä epäonnistutaan, ilmastokriisiä ei voi saada kuriin ja päinvastoin.

Puhuttaessa kestävästä kehityksestä (tai kehityksen kestävydestä) määrittelyn tulee olla vahvan kestävyden periaate ja luonnon kokonaisuikentymättömyys.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

On erittäin tärkeää, että lakiin kirjataan hiilineutraalius- ja päästövähennystavoitteet eri vuosille.

Ilmastolakiesityksestä puuttuvat nielutavoitteet, jotka on tärkeää kirjata lakiin.

Laskelmissa on nyt huomioitu vain tuotantoperusteiset päästöt. Tämä mahdollistaa hiilivuodon muihin maihin. Kulutusperusteiset päästötkin on nostettava näkyviin ja huomioitava.

Ilmastolakiesityksestä puuttuu sanktiojärjestelmä (toki lähtökohta pitää ollakin se, että tavoitteet saavutetaan, sillä vaihtoehto sille on huono, kuten vuosikymmenien viivyttelyt ja tavoitteiden saavuttamattomuus nyt osoittavat).

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismääräys (5 §)

Hyvä, että lakiesityksessä vahvistetaan kuntien velvollisuutta edistää lain mukaisia ilmastotavoitteita.

Kuntatason päätöksillä on iso merkitys ilmastotyössä (kuten myös luonnonmonimuotoisuuden vahvistamisessa). Iso osa ilmastotoimista tehdään juuri kunnissa ja kunnilla on paljon valtaa asumisen, liikenteen ja julkisten hankintojen päästöjen vähentämiseen sekä hiilinieluihin. Esitämme, että laissa avataan selkeästi, miten kuntien tulee toimia ilmastolain toteuttamiseksi (esimerkiksi laatia suunnitelmat hiilineutraaliuteen ja päästövähennystavoitteet, toteuttaminen ja raportointi).

“Mahdollisuuksien mukaan” -ilmaisuus on liian väljä, eikä takaa riittäviin ilmastotoimiin ryhtymistä.

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Esitys on hyvä ja maankäyttösektorin suunnitelma on tärkeä lisä.

Kaikissa suunnitelmissa on tärkeää selvittää ja ottaa konkreettisesti huomioon toimien vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen siten, että luonnon monimuotoisuutta ei ilmastotoimilla heikennetä. Myös vaikutukset vesistöihin, virkistykseen ja maankäytön suunnitteluun on kaikissa suunnitelmissa ja kaikissa päätöksentekotilanteissa huomioitava.

Täytyy luoda vaikuttava kannustinjärjestelmä ilmaston kannalta positiivisten toimien aikaansaamiseksi maankäyttösektorilla.

Ilmastolain nojalla laadittujen ilmastosuunnitelmien täytyy velvoittaa kaikkia hallintoviranomaisia ja niiden vaikutus tulee ulottaa yksityiseen sektoriin.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Esitys on hyvä.

Ilmastopolitiikasta, sen etenemisestä, siihen vaikuttamisesta ja siihen osallistumisesta tulee tiedottaa kaikille tahoille (poliittiset päättäjät, yritykset ja organisaatiot, kansalaiset) selkokielisesti, ymmärrettävästi ja säännöllisesti.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

Saamelaisten ilmastoneuvoston tulee olla pysyvä elin.

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

Esitys on hyvä ja kannatettava.

Lisäämme tarpeen tiiviistä yhteistyöstä Suomen luontopaneelin ja Suomen kestävyyspaneelin kanssa.

Muutoksenhaku (22 §)

Esitys on hyvä ja kannatettava.

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

Ilmastotoimet tulee toteuttaa oikeudenmukaisesti. Siirtymän oikeudenmukaisuutta pohdittaessa on kuitenkin tärkeää muistaa, että se, että toimet jätettäisiin toteuttamatta, olisi erittäin epäoikeudenmukaista. Myös toimien ajallinen siirtäminen vaikuttaa oikeudenmukaisuuteen.

On tärkeää, että ilmastopolitiikka huomioi myös tuontitavaran päästöt, kuljetusten, kv. lentojen ymv. Suomen hiilineutraalius on näennäistä, jos siihen lasketaan vain Suomen sisällä syntyvät päästöt.

Ilmastolain tulisi olla velvoittava myös yksityisen sektorin osalta.

Jyske Hanna
Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys